

Brødremenigheden Christiansfeld

Nr. 4

Oktober - November - December 2015

Hendes Majestæt dronning Margrethe besigtiger præsteboligens smukke have sammen med kulturminister Bertel Haarder, Jørgen Bøytler og Borgmester Jørn Pedersen

Brødremenigheden
i Christiansfeld

Præstebolig:

Lindegade 26
6070 Christiansfeld

Præst:

Jørgen Bøytler
Tlf.: 74561420
40361420
boeytler@post7.tele.dk

Regnskabskontor:

Nørregade 14 A
6070 Christiansfeld
Tlf.: 74561214

Bank: Reg: 9743
NR: 039 5639714
broedremenighe-
den@christiansfeld.tv

Ældsteråd:

Formand:

Henning Jacobsen
Lindegade 14
6070 Christiansfeld
Tlf.: 74561214
hejac@bbsyd.dk

Jørgen Bøytler
Ellen Frandsen
Inga Jakobsen
Hans Schmidt
Anne Marie Schneider

Booking Søstrehus m.m.
Käte Thomsen
40562646

Festgudstjeneste den 29.08.2015

I **Salme 84.4 skrives der:** Selv spurven finder sig et bo, og svalen en rede, hvor den lægger sine unger, ved dine altre, Hærskarers Herre, min konge og min Gud.

Dette ord valgte tømreren Christian David at citere, da han den 17. juni 1722 fældede det første træ og dermed påbegyndte opførelsen af byen Herrnhut. Det blev begyndelsen på en menighed, en kirke, en bevægelse af mennesker, der senere har bredt sig ud over jorden.

Salme 84 udtrykker længsel efter at være i Guds tempel, som fristedet fra verdens farer. Herrnhut blev bygget som et fristed til og af mennesker, der var udsatte, på grund af deres overbevisning. Nogle af dem var flygtninge, de fik lov at slå sig ned! Andre havde visioner eller kald. Herrnhut blev bygget, og mennesker fandt sig et bo. En kristen menighed er der, hvor Guds Rige i glimt bliver synligt, en synlighed, der i Herrnhut kunne erkendes også gennem håndværkernes arbejde.

"Kirke" og "menighed" er begge dobbelttydige ord, for det er menneskelige fællesskaber, men også rammer om kristent liv. Denne helhed af det håndgribelige og det uhåndgribelige, helheden af støv og ånd skabte brødrene, og søstrene eksempler på i form af kolonier. Denne helhed anerkendes nu af UNESCO som en enestående kulturarv.

Vi mennesker er selvstændige individer, som lever i fællesskaber. Et af de vigtigste behov vi har, er at have et trygt opholdssted. Dette behov er der i dag flere og flere mennesker, der ikke får opfyldt, så de flygter, og forsøger at komme til det kontinent, vi fik lov at kalde vores hjem, hvilket vi jo ikke valgte, men blev givet.

---

¹ Ord anført af Christian David, da han den 17. juni 1722 fældede det første træ til det første hus i kolonien Herrnhut.

Evangeliet forkynder for mennesker, at Gud elskede verden, at han gav sin enbårne søn, Jesus Kristus, døde og opstod og blev den, hos hvem mennesket må søge tilflugt. For brødrene i Danmark, der modtog koncessionen, som den 10. april 1771 egenhændigt var blevet underskrevet af den danske konge Christian den 7. og som gav tilladelse til at påbegynde opførelsen af en Brødrekoloni på dansk jord, må det have været bevægende at læse Løsensordet til den dag, skrevet i **Jeremias' Bog 30.20**: Jakobs sønner skal være som før, hans menighed skal bestå for mit ansigt.

Det har været et Bibelcitater, som man har læst som et tegn på håb, en opmuntring. Man har forstået ordet ret bogstaveligt. Brødrene byggede byen, der skulle blive tilflugtssted for nogle, et sted mange søgte hen til, et sted hvor troens sprog, nemlig musikken og sangen levede og det levende Ord blev forkyndt. Et sted med ånd, med kultur!

Det blev et sted, hvorfra man gik ud og hvortil man kom. Ligesom fuglens tilflugt i templet ikke betyder varigt ophold, men det trygge udgangspunkt for fugleflugt, således er en menighed, en kirke, en brødremenighedsby et dynamisk fællesskab, som ønsker at række ud, som ønsker at række evangeliet til andre, som ønsker at række hænder ud til andre, Det er et liv, en rejse, hvor man med brødremenighedens sprogbrug går med Jesus foran. Det er liv i tillid til den korsfæstede og opstandne Herre, Jesus Kristus. Amen *Jørgen Bøytler*

Fra festgudstjenesten i den smukt pyntede kirke

²Løsensordet den 10. april 1771, da kong Christian den 7. underskrev koncessionen, der gav Brødremenigheden tilladelse til at iværksætte opførelsen af en brødrekoloni på Tyrstrupgårds jorde.

Christiansfeld Verdenskulturarv. 29.08.2015

Jørgen Bøytlers tale til UNESCO festen

Deres Majestæt, Deres Excellencer, mine damer og herrer.

Definitionen på kultur udvikler sig over tid. I 1870erne var en kultur det samme som en civilisation. Siden bevægede forståelsen sig, og UNESCOs definition fra 2002 siger, at kultur er en sammensætning af særlige åndelige, materielle, intellektuelle og følelsesmæssige træk i samfundet eller en social gruppe, og ... det omfatter, ud over kunst og litteratur, livsstil, måder at leve sammen, værdisystemer, traditioner og overbevisninger. Definitionen er tydeligt dækkende for den kultur, som Christiansfeld udgør.

Arv er noget, som man modtager fra sine forfædre eller forgængere. Det er noget, som man lever videre med og passer på og måske udvikler. Kulturarv kan have et håndgribeligt eller et uhåndgribeligt indhold, eller som i Christiansfelds tilfælde, begge dele.

Det er en stor ære og glæde for Brødremenigheden i Christiansfeld, i Europa, ja for den verdensomspændende Brødrekirke, at Christiansfeld er udnævnt til Verdenskulturarv. Det forpligter! Christiansfeld er på det seneste blevet betegnet som en kristen idealby eller mønsterby. Det forpligter! Byen blev bygget af vore forgængere i 1700-tallet, og siden da har verden forandret sig voldsomt. Det har byen og menigheden også i nogen udstrækning, men alligevel tror jeg, at de håndværkere, der byggede byen, ville kunne genkende den, hvis de kom på besøg i dag, selv om der nok ville være nogle ting, de ville spørge ind til. Men husene, pladserne, menighedens gudstjenesteliv, missionsvirksomheden, byens lys og æstetik, de grønne områder, fællesskabet ville de genkende. De ville også notere sig, at Gudsageren var blevet væsentlig større, et tegn på at mange mennesker har boet, levet og arbejdet her. Samtidig ville de kunne konstatere, at menighedens oprindelige tanker, der mere end antydes i byens strukturer, lever videre, selv om måden at udtrykke sig på, i nogen grad har ændret sig.

Byen blev opført, fordi der var velvillighed fra kongens side. Denne velvillighed fra nationale og kommunale myndigheder er også i dag og i fremtiden afgørende vigtig, og vi kan med glæde konstatere, at velvilligheden lever i bedste velgående. Bevarelsen af Christiansfeld som Verdenskulturarv kalder på det omgivende samfunds støtte, og netop indskrivningen af Christiansfeld på UNESCO's Verdensarvliste, samt den

Kolonien Herrnhut og de senere anlagte kolonier herunder også Christiansfeld, blev designet og bygget som åbne byer, husende inkluderende og ekstroverte samfund, der med stærk identitet og indre styrke, bygget på en kristen protestantisk overbevisning, levede i samspil med det omgivende samfund. Herved blev Christiansfeld også ét udtryk for den danske folkesjæls mangfoldighed.

Kernen i UNESCO's begrundelse for at indlemme Christiansfeld på Verdenskulturarv-listen udtrykkes som følger: "Arkitekturen er homogen og prunkløs med en og to-etagers bygninger i gule mursten med røde tegltag. Den demokratiske organisering af Brødremenigheden, med dens banebrydende filosofi om ligeværdighed, udtrykkes i byens humanistiske byplanlægning."

Opgaven i fremtiden er at arbejde for, at Christiansfelds huse og pladser bevares fysisk og at vi sammen forsøger at leve op til de idealer, som byens grundlæggere hyldede. Det må ske i åbenhed, i respekt for andre kulturelle udtryk, for andre civilisationer og livstydninger,

På Brødremenighedens vegne bringer jeg en varm tak til Deres Majestæt for at deltage på denne vigtige dag i Christiansfelds historie. Brødremenigheden er beæret over Deres Majestæts deltagelse, og vi glæder os over det gode forhold til kongehuset, som rækker tilbage til 1700-tallet. Tak til Deres excellencer, til kulturministeren, og til alle andre ærede gæster, herunder til borgere i Christiansfeld for at bidrage til dagens festligholdelse gennem jeres deltagelse.

Tak.

Brev fra Biskop Theodor Clemens i anledning af Christiansfelds optagelse på UNESCO's verdenskulturarvsliste.

Pastor dr. Jørgen Bøytler
Brødremenighedens Ældsteråd i Christiansfeld

Kære broder Jørgen Bøytler ,
Kære søstre og brødre

Med stor glæde og deltagelse tænker vi i Bad Boll på jer i morgen, når I i menigheden i Christiansfeld officielt fejrer jeres optagelse på UNESCO's verdenskulturarvsliste. Dertil venter I besøg af dronningen af Danmark, Margrethe den II og mange andre æresgæster. Vi ønsker jer en velsignet gudstjeneste og mange gode møder og samtaler.

Vi glæder os sammen med jer over, at alle jeres anstrengelser med at bevare arven, jeres fantastisk smukke by og bygningerne og karakteren af bebyggelsen, bliver belønnet med denne æresbevisning.

Frem for alt er Christiansfeld ikke kun et arkitektonisk mindesmærke, men I som menighed lever deri og lader jer lede ved glæden af evangeliet. Vi ønsker for jer at menigheden med denne nye værdighed får fornyet udstrålingskraft. Vi er taknemmelige for, at generationers anstrengelse før os, som har bygget jeres by og andre menigheder i samme stil, med denne handling bliver påskønnet. De ville med det give deres tro et synligt vidnesbyrd. Må dette være os alle et incitament til at gøre vores tro synlig i vores tid med de udfordringer vi står overfor. Vi håber at vore byer og menigheder altid er åbne for at være tilflugtssted for mennesker i nød, hvor Guds kærlighed bestemmer at leve sammen. Jeg vil hilse jer med Hebræerbrevet 11, vers 10: "Abraham ventede på byen med de faste grundvolde, hvis bygmester og skaber er Gud."

Med glæde og taknemmelighed

Theodor Clemens

Biskop i Brødre Unitetet og præst i Brødremenigheden i Bad Boll

Biskop Theodor Clemens

Konfirmandundervisning 2015 - 2016

Undervisningen der foregår lørdage
begynder i oktober måned.

Christiansfeld Verdenskulturarv, og hvad så?

En turbulent, men spændende periode op til afgørelsen omkring optagelse af Christiansfeld i UNESCO som verdenskulturarv. Den sidste måned inden den 4. juli, var vi en gruppe, menighed, kommune og handelstand, der planlagde festligheder i forbindelse med evt. optagelse og det var ikke nemt hele tiden at skulle forholde sig til hvis! Indholdet var hemmeligt, da vi jo ikke vidste om Christiansfeld blev optaget. Opgaven lød på hvordan vi kunne festligholde det den 6. juli.

Det var en forløsning da vi på skærmene herhjemme kunne konstatere at vi var blevet godkendt. Som I jo nok ved, blev Danmarks største Christiansfeld honningkage serveret. Vi regnede med at ca. 500 gæster ville være med til fejringen, men blev positivt overrasket da ca. 2000 gæster havde valgt at være med, heldigt var det at Torben (Honningkagehuset)

Pladen som hendes Majestæt dronning Margrethe afslørede

var klar til at levere ekstra honningsnitter. Alt i alt en festlig dag, ikke mindst at se rigtig mange lokale borgere deltage.

Fest nr. to var ikke mindre kompliceret da vi jo havde fået positivt svar fra hoffet om at Hendes Majestæt, Dronning Magrethe gerne ville deltage og ikke kun i to-, men hele tre timer. Arbejdet med aftaler om afspærringer, sikkerhed (PET), parkering og generelt indhold på dagen gik i gang. Ønsket om en kort andagt/sanggudstjeneste i kirken blev udgangspunktet for resten af dagen. Der skulle laves lister over hvem der skulle inviteres, hvad skulle vises frem og hvad skulle der serveres for Hendes Majestæt og andre. Efter andagten i kirken blev den nyrenoverede præstebolig og Søstrehuset vist frem afsluttende med Sønderjysk kaffebord i Multisalen for inviterede.

Udover den officielle del, skulle der planlægges en folkefest i den øvrige by, med guider, musik, mad og drikke og til slut en koncert på Genforeningspladsen.

En stor dag der vil blive husket lang tid fremover.

At blive anerkendt af UNESCO er stort, og vi er meget beæret over den

Alle venter spændt på dronningen

levende menighed og ikke kun arkitektur og bygninger, at finde et leje vi alle kan fungere i og passe på at Christiansfeld ikke bliver til et ”cirkus.” Vi er nødt til i denne proces at se på resten af byen, at vi er del i en større sammenhæng i det nære Christiansfeld, men også en del af Kolding Kommune.

I Ældsterådet vil vi prøve at forholde os til de udfordringer der kommer i en løbende dialog med de øvrige interessenter og andre.

Vi ønsker en åben by/menighed og at I har forståelse for de udfordringer vi står overfor.

Henning Jacobsen

Dronningen tager afsked efter en dejlig dag medbringende honningkager til børnebørnene

BDM - nyt

Hjertelig tillykke!

Fra BDM vil vi gerne lykønske Brødremenigheden med den fine udnævnelse som UNESCOs verdenskulturarv. Vi er stolte på jeres vegne. Og vi er overbeviste om, at udnævnelsen vil få betydning for den interesse, der er omkring såvel byen som menigheden. I BDM vil vi helt sikkert også mærke en afsmittende virkning i forhold til genbrugsforretningerne og butikkerne. Vi har allerede mærket en kraftig forøget omsætning.

Missionær Steen Møllgaard Andersen på orlov

Som mange af jer vil vide, er Steen på ferie og orlov i Danmark fra primo juli. Han vil opholde sig i Danmark indtil primo oktober. Under sit ophold i Danmark skal han holde nogle møder rundt omkring i fædrelandet. Det er hyggeligt at have Steen i Christiansfeld, hvor vi glæder os over hans besøg på kontoret.

Tilskud til capacity building i Rukwa i forbindelse med det forestående nationale valg.

BDM har sammen med Brødrekirken i Rukwa søgt om 75.000 kr. til projektet, der også blev bevilget.

Hensigten med projektet er at kapacitetsopbygge ledere og præster i Brødrekirken i Rukwa provinsen til større forståelse af menneskeretigheder og muligheden for at afgive deres stemme ved at fokusere på lovgivning, social ansvarlighed, demokratisk borgerskab, statsborgerskab og borgerpligt, gennemsigtighed i valgprocedure, regler for valgkampagner, konfliktløsning.

Den primære målgruppe er de 116 kirkeledere fra lokale sogne, som deltager i de 2 seminarer, mens den sekundære er de medlemmer og andre lokale i de 8-10 lokalområder/byer/landsbyer, hvor de forventes at undervise og videregive det tillærte før kommunal- og parlamentsvalget i oktober.

Go-Out 2015

Go-Out 2015

Der er kommet 24 glade sommervolontører til Danmark. De har været bl.a. været med til at bygge legeplads. Miriam Bøytler, som har været én af lederne på turen, omtaler den som noget af det bedste, hun har været med til. På den re-union de unge skal have i oktober måned, vil vi sammen med BDM-U overveje, hvad vi kan gøre for at fastholde disse unge i BDM-regi. Dertil kommer, at de har samlet et anseeligt beløb sammen, som langt overgår det budget, de havde for turen. Ledergruppen vil overgive overskuddet til BDM, hvilket vi er meget taknemmelige for.

TV-programmer

TV Syd har sendt de programmer, som blev optaget i marts måned i år af PHC-projektet. Hvert program er 28 minutter. Programmæssigt kom det til at passe som fod i hose, da der også var en del TV-dækning af dronningens besøg i Christiansfeld. Hvis man ikke fik programmerne at se, ligger der et link på BDMs hjemmeside – www.bdm-dk.dk. Det er blevet et par meget se-værdige programmer. Eva og Jonas Fibiger Diemer gør det fremragende!

Fra TV-Syd indlægget

et link på BDMs hjemmeside – www.bdm-dk.dk. Det er blevet et par meget se-værdige programmer. Eva og Jonas Fibiger Diemer gør det fremragende!

Missionsfesten 2016

Missionsfesten afholdes søndag den 1. maj, og jeg håber meget, at I vil prioritere at være med. Programmet er ikke fastlagt endnu, men vi skal helt sikkert have input fra missionsfelterne og fra de hjemvendte missionærer fra både Kipili og Sumbawanga. Vi forventer, at vi kan spise i Multisalen i Søstrehuset og afholde selve missionsfesten i Korsalen.

Korttidsudsending

Tidligere missionær, Robert Strandgaard Andersen, rejser til Tanzania i oktober måned i uge 42 og 43 for at undervise på Sikonge Bibelskole, holde seminar for præster, mv. Vi glæder os over, at Robert stiller sig til rådighed. Han kan sproget, og det er en stor fordel.

Nye volontører

8 nye volontører er påbegyndt deres opgaver i Sumbawanga og Kipili. Det forlyder, at de er faldet rigtig godt til. Det er også det, der kommer frem på deres blogs. Man kan følge volontørernes blogs på BDMs hjemmeside og gå ind under punktet Volontører. Rikke skriver fx:

Volontør Rikke

Søndag var vi i Kirke, hvor koret sang en masse sange og prædikanten sagde en masse ord, som vi ikke forstod så meget af, men det var en god oplevelse. Vi fire volontører som på daværende tidspunkt var i Kipili, skulle præsentere os selv, og fortælle hvad vi skal arbejde med de næste fire måneder - på swahili. Sara og jeg regner med at starte i kirkekolet, hvor vi håber at komme i snak med flere af Kipilis kvinder.

Alt i alt er Kipili et lækkert sted. Her er der altid god tid og folkene er så flinke og imødekommende. Alle hilser på hinanden, vi er flere gange blevet inviteret hjem til folk, og de kommer til vores terrasse for at snakke. Fra terrassen har vi udsigt over Tanganyikasøen og hele Kipili, som ser super flot ud ved solopgang. Jeg er sikker på at de næste fire måneder her bliver nogle dejlige måneder!

Opfordring

BDM søger en ny missionær/missionærfamilie til Kipili. Vi har ikke fået en eneste ansøgning. Ansøgningsfristen er overskredet, men vi forsøger igen. Tak om I vil være med til at bede om, at der må være én, der melder sig. Og at bede er det, Jesus opfordrer os til. Jesus sagde til sine disciple: »Høsten er stor, men arbejderne få. Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst (Luk. 10.2). Vi har behov for, at der kommer en ny missionær, så Knud kan blive frigjort til andre opgaver.

Forsoning

Jeg er ved at læse Kløfternes Land, hvor 18 palæstinensere og jøder fortæller om forholdet til den anden. Det er spændende læsning, ikke mindst i lyset af det arbejde, der udføres på Stjernebjerget, og hvor vi måske skal engagere os yderligere. Men forsoning har aldrig været let. Det viser det udsagn, som en palæstinensisk kvinde kommer med i forhold til israelerne: Men det er ikke altid lige let. Var det ikke for Jesus, så tror jeg ikke, at jeg havde evnet at forsones mig med dem, selv om de er dejlige mennesker. Jesus gør forskellen – også i de konflikter, der kan

der kan være mellem jøder og palæstinensere og mellem mennesker generelt.

Tak for fællesskab i tjenesten!

Vi glæder os over fællesskabet med jer i Brødremenigheden. Vi mærker jeres omsorg for arbejdet – både gennem jeres forbøn og jeres gaver til arbejdet. Hvis der er mulighed for at udbygge samarbejdet, er vi meget positive over for det.

Jens Peter Rejkjær - Generalsekretær

En aften om Jan Hus

Den 7. oktober kl. 19.30 indbyder Brødremenigheden til et offentligt møde med temaet "Jan Hus."

Stud. Theol. Brian K. Schönberg, København arbejder i sine studier med Jan Hus og den bøhmiske reformation. Foredraget vil beskrive historien om Hus og Brødremenighedens grundlæggelse, samt historien om Den oprindelige Brødremenighed og Luther (som vi jo fejrer i 2017). Foredraget vil ledsages af masser af billeder.

Jan Hus

Mødet finder sted i Duetten. Der serveres kaffe.
Alle er hjertelig velkomne.

Koncertoplevelse i Brødremenighedens kirke

'Collegium canorum Lobaviense' eller på dansk 'velklingende fællesskab fra Löbau' har planlagt en turne til Danmark. Og da en af sangerne bor i Herrnhut og er medlem af Brødremenigheden, var det naturligt at spørge os, om det var muligt at lave en koncert i kirken. Og det er der lørdag den 17. oktober kl. 16.

Koret består af otte sangere, som synger helt op til ottestemmige korværker. Det blev startet i 1999 af musikglade sangere og er siden blevet til dette acapella-ensemble, det vil sige sang uden musikledsagelse. Koret synger både kirkeligt og verdsligt musik fra mange musikperioder, specielt komponister fra lokalområdet Lausitz er med i repertoire.

Ved koncerten hos os vil der blive sunget værker af Bach, Mendelsohn, Schütz, Nystedt med flere.
Glæd jer til denne koncert, som tilmed er gratis.

'Collegium canorum Lobaviense' fra Löbau

Julekoncert med Per Nielsen i kirken

Fredag den 11. december klokken 19.30

Ved julekoncerterne i 2015 medvirker organisten/pianisten Mads Granum samt violinisten Alexandru Radu. På repertoiret har Per Nielsen en perlerække af de mest kendte julesange som: "Nu Tændes Tusind Julelys", "En Stjerne Skinner I Nat", "Når Jeg Ser Et Stjernes kud" og den udødelige "Amazing Grace".

Per Nielsen vil også spille kendte julemelodier fra såvel det første julealbum "Christmas Time" samt fra CD'en "Christmas Joy", som udkom i 2011, - for hvilken han få uger efter udgivelsen modtog en guldplade for et salg på mere end 10.000 solgte CD'er ...

Per Nielsen

Vejen til Christiansfeld - skrevet af Alfred Thomsen i 1972

Far kaldte vejen ”æ Lykkevej”, men hvorfra han havde dette navn er mig ikke bekendt. Denne vej fra Favrvrå til ”æ Feld” var i min barndom hverken asfalteret eller reguleret, men til gengæld havde den levende hegn til begge sider. Det gjorde den idyllisk om sommeren. Ved vintertide virkede hegnene derimod som vore dages snehegn, og efter en snestorm var vejen næsten altid ufremkommelig, så vi på vor vej til Tyrstrup skole måtte gå ind over markerne.

Havde vi ærinde i Christiansfeld, valgte vi ofte vejen hjem gennem skoven ad den hyggelige sti forbi Sønke Haysens hus, også kaldet ”Figaro”, og videre gennem Smedeholm og Christinero.

Jeg har en vag erindring om mit første besøg i Christiansfeld, da jeg antagelig har været med far og mor til missionsfest, for jeg husker tydeligt, at der var en masse mennesker i gaderne og på kirkepladsen.

Fra missionsfesten da Alfred Thomsen var barn, kirken var så fyldt, så man tog vinduerne ud til den lille sal, hvor der også ofte sad mange.

Ligeledes var der boder, hvor man kunne købe slik og honningkager. I sidegaderne stod der dengang mange hestevogne, for di hestene var anbragt i stalderne ved gæstgivergården, medens der blev holdt missionsfest.

Var der således mange, der dengang

søgte vejen til Christiansfeld, for der i en kort stund at opleve samværet i ”salen” og høre Guds ord forkyndt af fremragende prædikanter, så kan dette nok ikke sammenlignes med det, der skete i tiden lige efter Christiansfelds anlæggelse i 1773, hvor mange kom fra fjern og nær med det ene ønske: At få lov til at tilslutte sig den lille menighed og dermed forblive i Christiansfeld. Når disse alvorlige kvinder og mænd dengang

dengang forlod deres hjemstavn og søgte vejen til Christiansfeld, så var det fordi de der fandt værdier, der var større end alt andet.

De fleste kom vel nok ad den gamle Kongevej, vejen der engang forbandt de to kongeslotte i Haderslev og Kolding og som gik øst om byen. Ad den vej kom der en vinterdag i 1792 en lille 13 års pige. Hun var gået den lange vej fra Fredsgård i Agtrup, og nu ville hun opsøge forstanderinden i Søstrehuset for at tale med hende om at blive optaget i Brødre-menigheden. Antagelig er hun kommet til byen midt i den stille time, hvor der ikke var et menneske på gaden, der kunne hjælpe hende med at få døren til Søstrehuset åbnet, så det var derfor en dybt skuffet Maria Dorothea Jensen, der med uforrettet sag igen vandrede den lange vej tilbage til forældrene i Agtrup.

Når denne lille pige dengang søgte til Christiansfeld, var forklaringen den, at hendes forældre, gårdmand Mads Jensen og hustru Maren, var troende og stod i forbindelse med Brødremenigheden, så derfor fik Maria Dorothea da også lov til endnu engang, at gå vejen til Christiansfeld, og denne gang gik det bedre. Hun fik talt med forstanderinden, søster Mygind, og allerede den 14. april 1792 fik hun meddelelse om, at den ønskede tilladelse til Brødremenigheden var givet hende, hvilket dengang skete ved lodkastning.

Som ugift søster tilbragte Marie Dorothea Jensen resten af sit liv i Christiansfeld, hvis stille og rolige menneskeliv altid var hende en kilde til glæde og trøst. Kom hun end ikke til at spille nogen større rolle i menigheden, så blev hun dog en af de mange, der banede vej til Christiansfeld, for når forbindelsen mellem Fredsgård og Christiansfeld i de følgende år forstærkedes, skyldes det utvivlsomt hende.

Hendes ældste søster var i 1789 blevet gift med Peder Erichsen Hatt fra Stenderup, der ved giftemålet overtog Fredsgård i Agtrup. Han kom også fra et hjem, der havde forbindelse med Brødremenigheden, for når hans børn senere hen var på besøg hos bedstemoderen i Stenderup, lærte hun dem vers fra Brødresangbogen. De unge gårdmandsfolk på Fredsgård besøgte gerne Christiansfeld ved højtiderne, og da først børnene begyndte at vokse til, fik de også lov til at komme på besøg hos tante Maria, så det var derfor slet ikke så mærkeligt, at tre af disse børn senere søgte vejen til Christiansfeld og dermed til Brødremenigheden.

Cathrine Marie Erichsen Hatt var født på Fredsgård i 1790. Da hun søgte vejen til Christiansfeld, var hun ikke fyldt 12 år, og hun var meget glad for sit arbejde i væveriet i Søstrehuset. Efter optagelsen i menigheden i

Hestevognene lignet op i Nørregade og Museumsgade

i 1818 havde hun forskellige pladser hos søskende i Christiansfeld, inden hun i 1828 blev opfordret til at rejse til søskendeparret Windekilde i Trondhjem, fordi søster Windekilde var blevet syg og havde brug for hjælp. Herom skriver hun i sit levnedsløb:

Selvom det var meget svært for mig at forlade Christiansfeld, kunne jeg dog ikke afslå dette tilbud. Jeg rejste fra byen i august og kom den 14. i samme måned lykkelig til Trondhjem, hvor søskende Windekilde tog meget venligt imod mig, ligesom jeg også af andre søskende i Norge blev modtaget med stor kærlighed. Det gjorde mig ondt, at opholdet der kun blev af kort varighed, men det skyldtes, at broder Windekilde blev anmodet om at modtage et kald i Letland. Efter en sørejse på 14 dage ankom vi lykkelig til Christiansfeld, men da søster Windekilde på grund af søsyge ikke selv var i stand til at passe sit barn, blev jeg bedt om at ledsage dem til Riga, og i håb om Guds hjælp indvilligede jeg i dette.

Vi opholdt os 4 uger i Christiansfeld, inden vi rejste, og efter en sørejse, der varede 14 dage, kom vi til Riga, hvor jeg kom i en meget tvivlrådig situation, for Windekilde bad mig nu om at tage med dem helt til Dorpat. Hvor meget jeg end holdt af dette ægtepar og deres barn, kunne jeg dog ikke beslutte mig til at rejse med dem. Da de imidlertid fortsatte

med at overtale mig, og jeg stadigvæk ikke kunne beslutte mig, spurgte ”søster” Windekilde, om vi skulle afgøre sagen ved lodkastning, hvilket jeg gik med til. Resultatet af lodkastningen blev, at jeg ikke skulle tage med dem, hvorfor jeg måtte vente i 8 dage, inden skibet atter skulle sejle. For at spare på udgifterne blev jeg på skibet disse dage. Den følgende aften spurgte kaptajnen mig, om jeg kunne synge lystige viser, hvilket jeg sagde nej til. Han spurgte derefter, om jeg ville spille kort med ham, men da jeg også sagde nej hertil, sagde han ærgeligt, at så duede jeg ingenting til, og under resten af mit ophold på skibet var han mig meget fjendtligt sindet. Da de øvrige passagerer var ankommet og sejlene endelig blev sat, måtte jeg ikke blive i kahytten længere. I stedet fik jeg anvist et rum oppe på dækket.

Fortsættes i næste nummer

Brev fra Herrnhut i anledning af UNESCO festen

Kære Jørgen

Kære medlemmer af Christiansfeld initiativet,

Det var med stor glæde og en følelse af stolthed at Ældsterådet og menigheden i Herrnhut modtog nyheden om, at Christiansfeld var blevet tildelt status som UNESCO's verdens kulturarv. Næsten 20 års forberedelse, utrættelig netværksarbejde, utallige møder, en stor mængde dokumentation, og omhyggeligt arbejde fra mange menneskers side, har givet resultat, så I nu har nået dette vigtige og prestigefyldte mål, - tillykke!

Vi er sikre på at den nye titel vil bidrage til bevarelsen af jeres kulturelle og arkitektoniske arv, men vi håber også at det må være en stimulering til at bære Brødremenighedens åndelige inspiration som et levende vidnesbyrd ind i det nye århundrede. Og vi håber, at der vil blive lejlighed til styrke båndene i partnerskabet og samarbejdet indenfor vores globale fællesskab. Vi ser frem til mulighederne, som nu har åbnet sig for jer, og måske for os alle.

Modtag vore dybtføjte ønsker om Guds velsignelse på denne store festdag.

Vi ser frem til at høre alt om den.

Med broderlig hilsen fra Herrnhut

Formand for Ældsterådet Klaus Biedermann, Pastor Gill Vogt og Pastor Peter Vogt

Kirkelige meddelelser

Bryllupper

Den 1. august 2015 blev Charlotte Denise Durand Thinghuus og Thomas Misbach Durand Thinghuus viet.

Den 15. august 2015 blev Tara Emilie Mørkøre Bøytler og Peter Samuel Mørkøre Bøytler viet.

Den 19. september 2015 blev Grete Fogtdal Jensen og Jacob Johnsen viet

Optagelse:

Den 23. august 2015 blev Anna Blenner Svennesen optaget som medlem i menigheden.

Indsamlede midler gennem kollekt:

Ved redaktionens slutning var der siden sidste blads udgivelse indkommet til:

Brødremenighedens Danske Mission   Kr. 10.179,25

Vi takker på modtagernes vegne for jeres gaver.

Menighedsmøde tirsdag den 3. november kl. 19.30 I Duetten

Børn øver til Hosianna

Søndag den 29. november klokken 13.00
øver børnene Hosianna i kirken.
Kom og syng med.

Tid til Bøn hver fredag klokken 9.00 i den lille kirkesal.

Alle er velkomne

Sykreds 4. kvartal 2015

05. oktober	2015	Aflyst
29. oktober	2015	Svens Åge Jacobsen Haderslev fortæller om Frans Lund
12. november	2015	Lene Margaard Pedersen fortæller om Cafe Parasollen under KFUM's sociale arbejde i Haderslev
26. november	2015	Juleafslutning

Koncerter:

04. oktober klokken 15.30 i Korsalen: Lyngby Kor, som synger værker af af bla. Rude Langgaard, Carl Nielsen og Grieg m.fl.
05. oktober klokken 19.00 i Korsalen: Syddansk Universitets Kammerkor
17. oktober kl.16.00 i Kirken: Collegium canorum Lobaviense' fra Löbau
28. november kl.19.30 i Korsalen: Koncert med Trio MedVind
01. december kl. aften i kirken: Haderslev Lærerkor
06. december kl. 19.30 i Korsalen: Koncert med Trio Egholm
11. december kl. 19.30 i Kirken: Per Nielsen - se mere side 13

I kan læse mere på Klassisk Christiansfelds hjemmeside om koncerterne

<http://klassiskchristiansfeld.dk/>

Foredrag om Jan Hus

Onsdag den 7. oktober klokken 19.30. Se mere side 12

Jan Hus Musical i Brødremenighedens Kirke

29. og 30. oktober klokken 20.00

Saltjenermøde - planlægning af kalender for 2016

Tirsdag den 10. november klokken 19.00 i Duetten

Måned:	Dato:	Dag:	Tid:	Sted:	Tjeneste:	Tekst:	Præst:
Oktober	04.	18. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudsstjeneste	Matt. 22,34-46	J. Bøytler
	11.	19. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudsstjeneste/Nadver	Mark. 2,1-12	E.Baun
	18.	20. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Fælles Gudsstjeneste Tyrstrup/ Hjemdrup	Matt. 22,1-14	J. Bøytler
	25.	21. Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudsstjeneste/kaffe	Joh. 4,46-53	J Bøytler
	01.	Alle helligens dag	10.30	store	Gudsstjeneste	Matt. 5,1-12	K. Grøn
November	08.	23.Søndag e. trinitatis	10.30	store	Gudsstjeneste	Matt. 22,15-22	J.Markussen
	15.	24.Søndag e. trinitatis	10.30	store	Ældstefest	Matt. 9,18-26	E.Baun
	15.	Kærlighedsmåltid	14.30	store	Kærlighedsmåltid		E.Baun
	15.	Nadver	19.00	store	Nadver		E.Baun
	22.	Sidste søndag i kirkeåret	10.30	store	Gudsstjeneste/kaffe	Matt. 25,31-46	K. Grøn
December	29.	1. Søndag i advent	17.00	store	Hosianna med korsang	Luk. 4,16-30	J. Bøytler
	02.	Onsdag	19.00	korsal	Sanggudsstjeneste kor		J. Bøytler
	06.	2. Søndag i advent	10.30	store	Gudsstjeneste	Matt. 25,1-13	J. Bøytler
	09.	Onsdag	19.00	korsal	Sanggudsstjeneste kor		J. Bøytler
	13.	3. Søndag i advent	10.30	store	Gudsstjeneste	Luk. 1,67-80	J. Bøytler
	16.	Onsdag	19.00	korsal	Sanggudsstjeneste kor		J. Bøytler
	20.	4. Søndag i advent	10.30	korsal	Gudsstjeneste/Nadver	Joh. 3,25-36	J. Bøytler
	24.	Julemorgen	7.30	store	Morgensang		J. Bøytler
	24.	Juleaften	19.00	store	Juleaften med korsang	Luk.2,1-14	J. Bøytler
	25.	1. Juledag	10.30	store	Gudsstjeneste med kor	Joh.1,1-14	J. Bøytler
26.	2. Juledag	17.00	store	Gudsstjeneste	Matt. 10,32-42	J. Bøytler	
27.	Julesøndag	10.30	store	Gudsstjeneste	Matt. 2, 13-23	J. Bøytler	
31.	Nytårsaften	23.30	store	Gudsstjeneste med kor		J. Bøytler	